

Sygn. akt IV U 140/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

26 kwietnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2023 roku w Sieradzu

odwołania N. G. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 25 stycznia 2023 r. Nr (...)

w sprawie N. G. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o podstawę wymiaru składek

1. Zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne N. G. (1) za okres wskazany w zaskarżonej decyzji zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.
2. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na rzecz N. G. (1) 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 140/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 25.01.2023r., wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w związku z art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022r. poz. 1009, ze zm.) oraz art. 81 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020r. poz. 1398 j. t.), art. 104 ust. 1 pkt 3, art. 107 ust. 1 ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020r. poz. 1409 j. t.), art. 4 ust. 1 ustawy z 23 października 2018r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020r. poz. 1787 j.t.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia N. G. (1) u płatnika składek (...) za okres od września 2020r. do grudnia 2021r. W uzasadnieniu wskazano, iż okres 24 miesięcy tzw. preferencyjnych składek na ubezpieczenie społeczne upłynął z dniem ostatniego lutego 2020r. W związku z tym, od 1.03.2020r. odwołująca była zobowiązana dokonać wyrejestrowania jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia (kod 0570) i zgłosić się jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą niemająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego

miesięcznego wynagrodzenia (kod 0510) lub jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uzależniona jest od dochodu (kod 0590) w przypadku spełnienia warunków do skorzystania z możliwości wykazywania podstawy wymiaru składki od dochodu. Zdaniem ZUS, termin zgłoszenia się od 1.03.2020r., upłynął w dniu 9.03.2020r.; nieprzekazanie dokumentu zgłoszeniowego jest równoznaczne z rezygnacją przedsiębiorcy z wyżej wymienionych preferencji w danym roku kalendarzowym.

Nie podzielając powyższej decyzji pełnomocnik strony ustanowiony w sprawie złożył odwołanie, wnosząc o zmianę decyzji, poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne N. G. (1) w spornym okresie, zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 18c ustawy o sus („mały ZUS plus”) i zasadzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

N. G. (1) od 16.09.2013r. jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę u Z. C., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) (NIP (...)). Oprócz przedmiotowego stosunku pracy, od 5.02.2018r. prowadzi własną pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) (NIP (...)).

Od 5.02.2018 – 16.02.2018, N. G. (1) zgłosiła się wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż jej wynagrodzenie określone w umowie o pracę było równe co najmniej minimalnemu.

Od 17.02.2018 – 31.12.2019, N. G. (1) zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż jej wynagrodzenie określone w umowie o pracę było niższe od minimalnego.

W dniu 1.01.2020r., odwołująca zawarła z pracodawcą porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy. W porozumieniu tym zostało zmienione m.in. wynagrodzenie, tj. z kwoty 850zł. na kwotę 2600zł. brutto (minimalne wynagrodzenie). W związku z powyższym od 1.01.2020r. ponownie zgłosiła się wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż jej wynagrodzenie określone w umowie o pracę było równe co najmniej minimalnemu.

W dniu 1.09.2020r., odwołująca zawarła z pracodawcą kolejne porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy. W porozumieniu tym zostało zmienione m. in. wynagrodzenie z kwoty 2600zł. (minimalne) na kwotę 790,85zł. brutto. Wynagrodzenie miało ulec zmianie z dniem 10 września 2020r.

W dniu 15.09.2020r., odwołująca wyrejestrowała się z ubezpieczenia zdrowotnego od 10.09.2020r., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia. W tym samym dniu wnioskodawczyni zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowego, wypadkowego i dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 10.09.2020r., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uzależniona jest od dochodu („mały ZUS plus”).

Za miesiące: od września 2020 - grudnia 2020 w raportach imiennych ZUS RCA przekazanych za siebie wnioskodawczyni wykazała podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe w wysokości 1100,20zł.,

Za miesiące: od stycznia 2021r. do grudnia 2021r. w raportach imiennych ZUS RCA przekazanych za siebie odwołująca wykazała podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe w wysokości 2048,09zł.

W dniu 16.12.2021r. ZUS wszczął postępowanie w sprawie ustalenia wymiaru składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Decyzją z 25.01.2023r., wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w związku z art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022r. poz. 1009, ze zm.) oraz art. 81 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020r. poz. 1398 j. t.), art. 104 ust. 1 pkt 3, art. 107 ust. 1 ustawy z 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020r. poz. 1409 j. t.), art. 4 ust. 1 ustawy z 23 października 2018r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020r. poz. 1787 j.t.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia N. G. (1) u płatnika składek (...) za okres od września 2020r. do grudnia 2021r. **(bezsporne)**.

Powyższy bezsporny stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i w postępowaniu przed organem rentowym.

Sąd Okręgowy zważył:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu, wbrew twierdzeniom organu rentowego, N. G. (1) spełniła warunki do skorzystania z deklarowania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach tzw. „małego ZUS plus”. W ocenie Sądu organ rentowy błędnie przyjął, że wnioskodawczyni nie spełniła warunków do skorzystania z deklarowania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne na zasadach tzw. „małego ZUS plus”, gdyż dokument zgłoszeniowy z kodem 0590 został przez nią złożony po ustawowym terminie. Zaznaczyć należy, że nieprzerejestrowanie się z kodu 0570 na kod 0590 w odpowiednim terminie, nie oznacza rezygnacji z „małego ZUS plus”. Przerejestrowanie się z kodu 0570 na kod 0590 w dniu 9.03.2020r. (jak wskazuje organ rentowy), stanowiłoby wyłącznie czynność techniczną (zmiana cyfr), która w żaden sposób nie wpływałaby na wysokość zobowiązań odwołującej wobec ZUS z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, gdyż z uwagi na pozostawanie odwołującej w stosunku pracy i otrzymywanie przez nią minimalnego wynagrodzenia i tak nie byłaby zobligowana do regulowania składek na ubezpieczenie społeczne - opłacałaby tak jak dotychczas wyłącznie składkę na ubezpieczenie zdrowotne w niezmienionej wysokości (ulga „mały ZUS plus” nie dotyczy składki na ubezpieczenie zdrowotne). Ponadto nieprzerejestrowanie się z kodu 0570 na kod 0590 w odpowiednim terminie, nie spowodowało żadnych zaległości po stronie wn - i wobec ZUS. Wskazać także należy, że ZUS uznał za zasadny wniosek odwołującej o zwolnienie z opłacania należności z tytułu składek za miesiące: marzec, kwiecień, maj 2020r. w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym COVID-19 dla osób prowadzących działalność gospodarczą. Podstawą do otrzymania ulgi w opłacaniu składek było nieposiadanie żadnych zaległości wobec ZUS. Nie ulega wątpliwości, że przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą, co do zasady, zobligowany jest do regulowania składek na ubezpieczenie społeczne. Nie oznacza to jednak, że w przypadku zbiegu dwóch tytułów ubezpieczeniowych, należy opłacać je w podwójnej wysokości. Jak wynika z obowiązujących przepisów, przedsiębiorca podlega w takiej sytuacji składkom społecznym ze stosunku pracy (obowiązkowy tytuł do ubezpieczenia) pod warunkiem, że jego wynagrodzenie nie jest niższe od minimalnego wynagrodzenia. W przypadku, gdy z tytułu umowy o pracę przedsiębiorca będzie osiągał miesięczne oskładkowane wynagrodzenie równe lub wyższe niż minimalne wynagrodzenie w danym roku to z tytułu prowadzonej działalności nie będzie zobowiązany do opłacania żadnych obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Inaczej niż w przypadku składek na ubezpieczenie społeczne wygląda sprawa ubezpieczenia zdrowotnego. Jest ono obowiązkowe i należy opłacać je z obu tytułów - zarówno z etatu jak i działalności gospodarczej.

Zdaniem Sądu, organ rentowy dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 18c w zw. z art 36 ust. 14a u.s.u.s. poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że dokument zgłoszeniowy do tzw. „małego ZUS plus” został złożony przez powódkę po terminie (15 września 2020 r.).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że jeśli chodzi o okres od 1.01. 2020 – 10.09.2020, to odwołująca w tym czasie w ogóle nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej z uwagi na to, iż jednocześnie była zatrudniona na podstawie umowy o pracę i osiągała jednocześnie minimalne wynagrodzenie. W myśl art. 9 ust. 1 zd. 1 ustawy systemowej, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3, 7b, 10, 20 i 21, a więc także prowadzące działalność gospodarczą, spełniające jednocześnie warunki do objęcia ich obowiązkowo

ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z uprzednio wymienionych tytułów, są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy, jeżeli osiągają minimalne wynagrodzenie. Mając na uwadze powyższe, wskazać należy, iż zgłoszenie do „małego ZUS plus” mogło zostać dokonane w terminie 7 dni od powstania obowiązku ubezpieczenia, a skoro obowiązek zgłoszenia się do obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej u wnioskodawczyni powstawał z dniem 10.09.2020r. - na skutek zmiany wynagrodzenia za pracę na niższe niż minimalne (z 2600zł. brutto na 790,85zł. brutto), to skuteczne zgłoszenie mogło zostać dokonane do dnia 17.09.2020r. i faktycznie do tego dnia odwołująca taki dokument złożyła w ZUS.

Tut. Sąd przyłącza się do poglądu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wyrażonego w wyroku z 10.12.2018r., sygn. akt III AUa 284/18, że po to by wyżej opisany cel regulacji zawartej w art. 48 ust. 1 ustawy systemowej mógł być zrealizowany, wymagane jest regularne monitorowanie kont ubezpieczonych i płatników; zaś decyzje wymierzające składki z urzędu powinny być podejmowane niezwłocznie, w odniesieniu do pojedynczych deklaracji rozliczeniowych. Tylko wtedy będzie możliwe dyscyplinowanie płatników oraz zabezpieczenie interesów płatników, a przede wszystkim zatrudnionych przez nich ubezpieczonych, czyli cel przepisu art. 48 ust. 1 ustawy zostanie realnie zrealizowany. Taka powinność Zakładu wynika wprost z wykładni językowej art. 48 ust. 1 ustawy.

W momencie, gdy odwołująca w dniu 1.04.2020r. składała wniosek o zwolnienie z obowiązku opłacenia należności z tytułu składek, ZUS powinien z urzędu zweryfikować kod tytułu ubezpieczenia i zasygnalizować jej ewentualne nieprawidłowości - tak się jednak nie stało. ZUS nie wezwał odwołującej do złożenia wyjaśnień, lecz w dniu 7.05.2020r. zwolnił ją z opłacania należności z tytułu składek za marzec 2020r. Następnie w dniu 10.06.2020r., zwolnił z opłacania należności z tytułu składek za kwiecień 2020r., a 23.06.2020r., zwolnił z opłacania należności z tytułu składek za maj 2020r. Przedmiotowe decyzję ZUS pozwalały wnioskodawczyni pozostawać w przekonaniu, że kod tytułu jej ubezpieczeń jest prawidłowy.

Z powyżej wskazanych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne N. G. (1) za okres wskazany w zaskarżonej decyzji zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. Dz.U.2015, poz. 1800 ze zm.).